

Dkt. Kenneth Mathews, Genesis, Kipindi cha 5, Cain

© 2024 Kenneth Mathews na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. Kenneth Mathews katika mafundisho yake kuhusu kitabu cha Mwanzo. Hiki ni kipindi nambari tano, Maisha Nje ya Bustani, Kaini na Habili, Mwanzo 4:1-26.

Kwa kipindi cha tano, tutaendelea na hadithi ya bustani.

Mihadhara miwili iliyopita imekuwa kuhusu kinachoendelea ndani ya bustani. Na sasa tunasonga mbele zaidi nje ya bustani, tukiangalia kilichotokea kwa familia ya wanadamu kutokana na kufukuzwa kwao kutokana na kutotii. Na tutagundua kwamba kuna njia.

Kadri muda unavyopita, ukubwa wa dhambi unaongezeka. Sio tu kwamba kuna matukio zaidi ambapo dhambi hutokea na kutotii, lakini pia kwamba inakuwa kali zaidi katika asili yake na hatimaye husababisha hitaji la Mungu kuleta gharika kubwa. Katika sura ya nne, tuna simulizi la Kaini na Habili.

Na ingawa kuna mauaji yanayotokea, kuna uzazi. Kwa hivyo, hata ndani ya kipindi kinachoelezea uovu wa Kaini na jinsi hii imeathiriwa na wazazi wake, Adamu na Hawa, waliozaa kizazi kijacho, kuna mwanga wa tumaini. Kuna uzazi.

Sura ya tatu, mstari wa 15, inazungumzia mkombozi wa siku zijazo. Katika mistari ya ufunguzi wa sura hiyo, tunaambiwa kwamba Hawa alisema, kwa msaada wa Bwana, nimemzaa mwanamume. Kisha akamzaa nduguye Kaini, Habili.

Kwa hivyo, kwa msaada wa Bwana, nadhani, anaakisi, imani yake mpya katika neno la Mungu, imani yake na tumaini lake katika kile ambacho Mungu alikuwa ameahidi, kama tunavyosoma katika sura ya tatu, mstari wa 15. Sasa, Habili alichunga mifugo, tunaambiwa, na Kaini alilima udongo. Alifuata nyayo za baba yake kama mkulima.

Na baada ya muda fulani, Kaini akamletea Bwana baadhi ya matunda ya udongo kama sadaka. Lakini Habili, angalia tofauti katika mstari wa nne, lakini Habili akaleta sehemu nono kutoka kwa baadhi ya wazaliwa wa kwanza wa kundi lake. Bwana akampendezea Habili na sadaka yake, lakini Kaini na sadaka yake, hakupendezea.

Kwa hivyo, Kaini alikasirika sana, na uso wake ulikuwa umekunjamana. Tunapoangalia sadaka zilizoletwa, swali la kawaida ni, kwa nini moja inapendelewa, na kwa nini nyingine haipendelewi? Kumekuwa na pendekezo kali, pendekezo la kawaida, kwamba ingawa Habili alileta sadaka ya damu, Kaini hakuleta. Na kwa msingi huo, Mungu alichagua sadaka inayopendelewa zaidi ya mnyama.

Hata hivyo, nadhani hiyo labda ni kusoma kupita kiasi kifungu hicho kwa sababu katika muktadha, tunaona neno sadaka likitokea. Neno sadaka katika mstari wa tatu ndilo linalotumika katika mfumo wa dhabihu unaoelezwa katika Mambo ya Walawi. Na hapo katika Mambo ya Walawi, una uhalali, hata sharti, la kutoa sadaka ya unga au sadaka ya nafaka, wakati mwingine huitwa hivyo.

Neno la kutoa sadaka hapa katika Toleo langu Jipya la Kimataifa ni neno lile lile linalotumika mara kwa mara katika mfumo wa kutoa sadaka kama lilivyoelezwa katika Pentateuki. Neno la Kiebrania ni mincha, mincha. Hii ndiyo lugha inayotumika katika mstari wa nne na mstari wa tano.

Kwa hivyo, tofauti ni nini? Nadhani tofauti hiyo inahusiana na motisha na maisha ya ndani ya kila mtu. Motisha kwa upande wa Kaini ilikuwa kutoa kiwango cha chini kabisa katika tendo lake la ibada, ilhali kitendo cha Habili kilikuwa kutoa kilicho bora zaidi. Sasa, linapokuja suala la jinsi hili linavyotambuliwa, angalia tofauti katika matunda, baadhi ya matunda ya udongo, ilhali bora zaidi yangekuwa matunda ya kwanza.

Hilo halijasemwa kuhusu Kaini. Habili alileta sehemu zenye mafuta. Sehemu yenye mafuta katika mfumo wa dhabihu wa Kilawi ilikuwa sehemu tamu na ilizingatiwa kuwa sehemu bora zaidi ya kumpa Bwana.

Bila shaka, mzaliwa wa kwanza pia alichukuliwa kuwa bora zaidi. Na mzaliwa wa kwanza alikuwa mtoto au mzao aliyemwakilisha baba vyema zaidi. Na katika kisa hiki, toleo la kundi.

Matokeo yake hayakuwa toba kwa upande wa Kaini; badala yake, tunachokipata ni hasira yake. Kwa hivyo, sura ya nne, mstari wa kwanza hadi usomaji wetu wa mstari wa tano, inahusu tendo la kwanza rasmi la ibada kwa upande wa familia ya Adamu, ambalo pia ni pongezi na ishara ya toba ya Habili na imani mpya na uaminifu katika amri. Na tunapoangalia mwisho wa sura, mstari wa 26, nusu ya pili ya mstari huo, wakati huo, hatujaambiwa kwa usahihi, bila shaka, maana yake, lakini inaonyesha kwamba watu walianza kuliitia jina la Bwana.

Lugha huanza kuakisi zamu au mabadiliko yanayotokea katika mwelekeo wa mwanzo. Na kwa hivyo hapa tuna zamu kuelekea tendo pana la ibada kwa upande wa watu. Hii ni ibada rasmi inayoanza kukua katika maisha ya familia ya wanadamu.

Hii inafuatia baada ya kuzaliwa kwa Sethi, ambaye anachukua nafasi ya Habili aliyeuawa. Na ni kupitia Wasethi ndipo Mungu atatimiza mpango wake wa baraka aliokusudia. Na baraka hii itaunganishwa na kuinuka kwa mkombozi.

Na hivyo, baada ya kuzungumza kuhusu Sethi iliyoanzishwa katika mstari wa 25, mara tu baada ya hayo, tunasoma kwamba kuna aina ya umati au kikundi

kinachomgeukia Bwana katika ibada. Na nadhani hao wangukuwa Wasethi, wazao wa Adamu Sethi ambao sasa wameelezwa kwa nasaba katika sura ya tano, mstari wa kwanza, hadi mwisho wa sura ya tano. Tunapoangalia sura ya nne, tunagundua kwamba Kaini anamuua ndugu yake.

Anafanya hivyo kwa hasira, na tunaweza kutumia muda kuzungumzia jinsi hasira inavyomfanya Owen atende. Kinachoshangaza kuhusu hili ni kwamba si kila wakati hasira husababisha mauaji, lakini hasira mara nyingi huwa kichocheo cha mauaji kinachofuata. Katika kisa cha Bwana wetu Yesu Kristo, anatueleza katika Mahubiri ya Mlimani.

Analeta kwa mtu kwamba anaweza kuwa na hasira kali sana kiasi kwamba hasira hiyo ni sawa na kufanya mauaji. Yesu anasema, huhitaji kutenda ili uwe na hatia ya dhambi ya mauaji, bali, inaweza kuwa kitu kinachozaliwa moyoni mwako na kukua na kuwa cha kupindukia na, kwa bahati mbaya sana, inakuwa kitendo cha mauaji. Kwa hivyo, lugha inayotumika hapa kuhusu uso ambao umeshuka moyo katika mstari wa tano, na tena katika mstari wa sita, huu ni mfano wa usemi.

Inamaanisha tu kumtazama chini au mbali na Mungu au mkuu au mtu fulani mbele yako kwa sababu ya kukata tamaa, labda hasira. Na nadhani hicho ndicho kinachomtokea Kaini ni kwamba kuna wivu, kuna uchungu na mavuno ya hilo na bado ya kutubu na kushughulika nalo. Badala yake, dhambi, tunaambiwa katika mstari wa saba, inamtawala.

Na katika maelezo haya, kuna onyo hapa kwamba tubu, Kaini, na kisha unakuwa mtawala wa tamaa zako badala ya tamaa zako kuwa mtawala wako. Huu ni mfano bora wa tofauti kati ya tamaa na utashi kwa sababu sote tuna tamaa za kibinadamu zilizotolewa na Mungu ili zitumike kwa mema ambayo Mungu anayo akilini na ametupa. Kwa mfano, hamu nzuri ya chakula na riziki, hamu nzuri ya mahusiano ya ngono, hamu nzuri ya kuishi katika jamii, na hamu nzuri ya kazi na mafanikio.

Lakini tamaa hizi lazima ziwe ndani ya muktadha wa mapenzi na kusudi la Mungu kwa tamaa hizo. Unaweza kufikiria hivi. Unaweza kutumia kifaa cha kukata pizza kwa kukata pizza yako na hiyo ndiyo iliyoundwa.

Au unaweza kujaribu kutumia kifaa cha kukata pizza kwa kukata taalo, ukiweka taalo bafuni mwako. Hapa tuna tofauti kati ya kile Mungu anachotaka kwa matamano yako na hicho ndicho alichokusudia. Na hilo linapaswa kufanywa ndani ya mzunguko wa mapenzi yake.

Ilhali unapotoka nje ya mapenzi na kusudi lake kwa ajili ya tamaa hizi, na zikiwa za ubinafsi na za kujihudumia, na unajaribu kutumia tamaa zako kutumikia maslahi yako binafsi, utagundua kwamba tamaa zako hazilingani na mapenzi ya Mungu na tamaa zako zitakuwa sababu kuu katika maisha yako. Na utagundua kwamba tamaa zako

hazitakuridhisha. Ni udanganyifu na ni njia ya ajabu, ya uwongo ya kutazama uhalisia na jinsi ya kuishi maisha yako.

Na hili ndilo linaloonyeshwa na Kaini ambaye kwa namna fulani alitamani kibali cha Mungu katika wivu na wivu wake kwa kaka yake. Labda pia kuna kitu kilicho nyuma ya pazia. Huu ni uvumi wangu kwamba hii ingemaanisha kukata tamaa kwa sababu ya baba yake Adamu na Hawa wangekatishwa tamaa.

Kwa hivyo, Kaini anamshawishi ndugu yake katika mstari wa 8 kwa njia fulani amtenge mbali na macho ya wazazi wake, naye akamuua. Ni mauaji yaliyopangwa. Na katika sheria, tunaambiwa kwamba Kaini, ninapaswa kusema hivi; katika sheria, tunaambiwa kwamba unapopanga mauaji, basi kuna matokeo ya adhabu ya kifo ambayo maisha yako yanachukuliwa.

Sasa, hii imeelezwa kama amri ya uumbaji katika Mwanzo sura ya 9 kwa sababu mauaji lazima yashughulikiwe na adhabu kali zaidi kwa sababu ya kuua sanamu ya Mungu. Sio tu kwamba shambulio dhidi ya mtu huyo na familia ya mtu huyo, bali pia ni shambulio dhidi ya ulimwengu mzima wa jamii kwa sababu ikiwa kuna wauaji ambao wako huru kuendelea na uhaini wao wa mauaji na usaliti wa familia na jamii, basi hakuna mtu aliye salama. Na kuna kuvunjika kwa jamii, kuvunjika kwa mshikamano wa jamii kwa sababu mnyororo wa uzazi na urithi unaouona ungevunjika.

Sio hivyo tu, lakini hii ni aibu, shambulio kwa Mungu mwenyewe kwa sababu Mungu mwenyewe aliwaumba wanaume na wanawake kwa mfano wake. Kwa hivyo, Kaini amekuwa mfano wa muuaji, na hii inaelezewa kwetu katika vifungu viwili katika Agano Jipya. Waebrania sura ya 11 mstari wa 4, ambapo Habili anaelezewa kama mtu wa imani aliyeuawa na kaka yake, na hii inaelezewa katika 1 Yohana sura ya 3 mstari wa 12.

Sasa, Bwana atamwonyesha Kaini tena, akimshawishi Kaini ajibu ikiwezekana toba, kama vile alivyomshawishi Adamu katika dhambi ya bustani. Kwa hivyo, anauliza swali, ndugu yako Habili yuko wapi? Na sasa tunamkataa Kaini pale anaposema, Sijui. Bila shaka, alijua vyema.

Je, mimi ni mlinzi wa ndugu yako? Na jibu ni ndiyo. Tena, hili linahusiana na mawazo ya kindugu na mtazamo wa ulimwengu ni kwamba hasa katika muktadha wa jamii katika ulimwengu wa kale, ulikuwa na jukumu kwa familia yako, kwa ukoo wako, kwa kabila lako, jukumu kwa jirani yako kwa sababu ulionekana kama wote wawili mliumbwa kwa mfano wa Mungu na pia tunapoendelea kupitia Mwanzo kuna uhusiano wa agano kwamba wale walioingia katika agano na Bwana ni waagano-washirika na kuna jukumu kwa mtu ambaye pia ana agano, uhusiano wa makubaliano na Mungu na hiyo ina maana kwamba mna uhusiano kati yenu. Kwa hivyo hilo ndilo linalokusudiwa linapozungumziwa kuhusu mlinzi wa ndugu, na jibu,

bila shaka, ni ndiyo, na kwa sababu hiyo, kunahitaji kuwa na jibu kwa upande wa Mungu ili kutenda haki.

Anachagua katikati ya usaliti huu wa hila dhidi ya Habili, hata hivyo, anachagua kumpa mdhambi huyu, muuaji huyu, kitendo cha ajabu cha neema kwa sababu badala ya kumwua Kaini, anachagua kuhifadhi maisha ya Kaini. Na kwa hivyo, mstari wa 11 unasema, kwa Kaini, uko chini ya laana na umefukuzwa kutoka katika ardhi iliyofungua kinywa chake kupokea damu ya ndugu yako kutoka mkononi mwako. Sasa, hili ni jibu muhimu, na tunaweza kulifafanua kidogo.

Kwanza kabisa, hii ni mara ya kwanza mwanadamu kulaaniwa na Mungu, na laana hiyo imeunganishwa, kama ilivyokuwa katika sura ya 3, na ardhi. Wanadamu wanapotenda dhambi na kuanguka chini ya hukumu ya Mungu, ambayo wanawajibika juu yake, yaani ulimwengu wa ardhi na wanyama, yote hayo pia huvunjika. Na kwa hivyo, kuna uhusiano kati ya dhambi ya mwanadamu na yote hayo chini ya jukumu la mwanadamu, uumbaji wote.

Na utakumbuka katika Warumi sura ya 8, Mtume Paulo analeta hoja hii mbele. Anategemea tu kile tunachokipata si katika simulizi la Mwanzo tu bali pia kile utakachogundua katika kusoma sheria, maagizo waliyopewa Israeli na Mungu kupitia Musa yanayohusiana na uwajibikaji wetu kama wasimamizi juu ya ulimwengu wa wanyama. Na kwa hivyo, naweza kutaja kwa kupitisha hilo, kwa mfano, utunzaji wa Sabato.

Kushika Sabato hakukumaanisha tu mfululizo wa kazi kwa upande wa Mwisraeli wa asili, bali pia mhamiaji au mgeni, na mnyama pia. Kumpa mnyama, na kuunda mazingira ya mtazamo wa kibinadamu kuelekea uhai wote wenye thamani kwa Mungu, ikiwa ni pamoja na uhai wa wanyama. Kwa kurejelea ardhi, tunaona pia kwamba hiyo ndiyo njia ya maisha ya Kaini.

Riziki yake ilitegemea uzalishaji wa ardhi. Na hilo linatukumbusha adhabu iliyokuwa ikimhusu Adamu, ambaye, ndiyo, angeweza kutoa chakula, lakini ilikuwa kwa jasho la paji la uso wake. Hapa, ni adhabu kali zaidi kwa sababu ya mauaji.

Na kwa sababu ya mauaji hayo, basi, kwa kweli anafukuzwa na kufukuzwa mbali na mavuno ya matunda ya ardhi. Bila shaka, kufukuzwa na kufukuzwa kunakukumbusha kile kilichotokea kwa wazazi wa kwanza wa Kaini. Kwa hivyo, tuliambiwa kwamba angekuwa mzururaji.

Sasa, jibu la Kaini ni jambo fulani, inategemea jinsi unavyosoma Kaini na ikiwa unafikiri anasema, maskini mimi, au ikiwa ana hisia ya upatanisho, toba, akitafuta kibali kipya cha Mungu. Lakini vyovyote utakavyosoma, matokeo yake ni yale yale. Anaposema katika mstari wa 13, siwezi kustahimili adhabu hii.

Mstari wa 14 : unanifukuza, asema Kaini, kutoka katika nchi, nami nitafichwa mbele zako. Kwa maneno mengine, akiwa amefichwa mbali na neema ya Mungu, baraka ya Mungu, Kaini, hata katika maisha yake ya ustaarabu, anatambua hitaji la Mungu kutoa baraka na uzao kwa nchi, kwa familia, na pia kundi. Nitakuwa mzururaji asiyetulia duniani, na yeyote anionaye ataniua.

Kwa maneno mengine, atakuza sifa, na nadhani kwamba ukoo wake pia unaonekana. Kama ilivyoielezwa katika mstari wa 17 na unaofuata, ukoo wa Kaini unakabiliwa na adhabu ya Kaini kwa sababu ikiwa mtu atamuua Kaini au kumuua mtu aliye na uhusiano wa karibu na Kaini, hiyo itakuwa kuvunjika, kukomeshwa kwa urithi na ukoo kupitia familia yake. Kwa hivyo, anasema, nitauawa.

Kwa maneno mengine, hii ni adhabu kali sana dhidi yangu kiasi kwamba itaathiri vizazi. Kwa hivyo, nadhani anaomba kwa namna fulani kwamba Mungu aweze kusamehe. Bila shaka, swali la kawaida linaloulizwa ni, kwa kuzingatia simulizi, ni nani mwingine aliye karibu ambaye angeweza kumuua? Naam, kumbuka sasa kwamba muda wa kuishi wa watu hawa wa mwanzo wa mfumo dume ni mrefu sana, na kungekuwa na watoto wengi waliozaliwa haraka.

Kwa mfano, ukiangalia sura ya 5, inasema kuhusu Sethi, mstari wa 4, baada ya Sethi kuzaliwa, Adamu aliishi miaka 800 na akazaa wana na binti wengine. Kwa hivyo, kuna ongezeko kubwa la idadi ya watu, na huenda wale waliounganishwa na Wasethi wangeweza kuamua kulipiza kisasi dhidi ya Kaini kwa kumuua Sethi asiye na hatia, ambaye, bila shaka, ni kaka wa Sethi aliyekufa, kwa sababu Sethi alizaliwa na Adamu na Hawa pia, kama inavyopatikana katika sura ya 4, mstari wa 25. Sasa, katika mstari wa 17, tunaelekea kuzaliwa kwa uzao wa mwanzo.

Na utaona kwa nguvu ya uzao huo, tena, Mungu anaonyesha baraka, uzazi. Sasa, mbele ya hayo, tuna alama, inasemekana, juu ya Kaini. Alama hiyo ni nini hasa, hatujui, lakini inamtambulisha kwa kusudi, kwa lengo la kuhifadhi.

Kwa lengo la kutolipiza kisasi dhidi ya Kaini. Tena, kwa nini Mungu angefanya hivi? Huenda ilikuwa nia ya Mungu kuanzisha uzazi imara katika miaka hiyo ya mwanzo ya maendeleo ya jamii ya wanadamu. Tunaweza hata kuona tendo lingine la neema kwa upande wa Mungu, kwa kuwa katika mstari wa 19, uzao wa Lameki hutoa waanzilishi na wajasiriamali wa sanaa na sayansi, kuanzia mstari wa 19 hadi mstari wa 22.

Kwa hivyo, kuna ushahidi wa jibu la neema la Mungu kwa Kaini. Labda hilo linapaswa kuwa hoja katika mawazo yako kwamba, kwa namna fulani, kuna roho ya toba kwa upande wa Kaini. Sasa, linapokuja suala la Kaini, inasemekana alifukuzwa mashariki mwa Edeni.

Utapata mashariki mara kwa mara katika sura zote za mwanzo za Mwanzo kama mwelekeo wa kufukuzwa, ukiwasukuma watu kuelekea mashariki. Tutaona hili tena

linapokuja suala la Mnara wa Babeli. Bila shaka, pia ilikuwa kufukuzwa kuelekea mashariki ambapo tuna kufukuzwa kwa mwanamume na mwanamke Adamu na Hawa.

Wachambuzi wengi, nadhani ni sawa, wameonyesha kwamba maelezo ya bustani yanaakisi kile kinachoelezwa kuhusu maskani kwa upande wa mapambo yake. Katika lugha inayotumika kwa ajili ya huduma na kazi inayofanyika bustanini. Pendekezo ni kwamba maskani ilikuwa uwakilishi wa bustani na kwamba kama vile Mungu alivyokuwa bustanini akiwa na uwepo wake, pia alikuwepo katika maskani katika hema hii iliyokuwa katika jumuiya ya Israeli na ambayo makabila kumi na mawili yaliweka hema zao, makazi yao karibu nayo ili awe akiishi kati yao.

Au unaweza kubadilisha hili na kusema, makabila haya kumi na mawili ya Israeli yaliwekwa katika ujirani wa Mungu. Sasa, kwa hivyo hema inaelekea mashariki. Na cha kufurahisha ni kwamba, kufukuzwa kuelekea mashariki kungeonekana kama kuwasukuma watu kijiografia mbali na uwepo wa Mungu kwa sababu ya mtazamo wao mbaya kuelekea Mungu na maisha ya mwanadamu.

Kwa hivyo, hii ni kitu cha theolojia ya jiografia, njia ambayo mwandishi, kwa njia kadhaa, anatumia lugha ya mfano, anatumia taswira, katika hali hii alama ya kijiografia kwamba familia ya Kaini imerithi dhambi ya wazazi wao, Adamu na Hawa, na kwamba njia hii, iliyoanza na Adamu na Hawa, inaongezeka kwa idadi na pia katika ukali wake. Katika ukoo tunaoupata hapa, tunaambiwa kwamba uzao wa Kaini ulikuwa Lameki, mstari wa 19. Angalia inasema kwamba alioa wanawake wawili, na hii ingeeleweka na wasomaji wa kitabu cha Mwanzo katika jamii ya Musa kama kitendo kilicholeta matatizo ndani ya familia kwa sababu walijua hili vizuri kutoka kwa Yakobo, ambaye aliwaoa dada za Labani.

Na kwa kweli kuna katazo linalopatikana katika sheria haswa dhidi ya kuoza dada. Katika kisa hiki, Lameki ametajwa katika maandiko kama mke wa kwanza wa wake wengi, na angalia utenzi na majina ya wake hao wawili, Ada na Azillah. Sasa, baada ya kuwataja watoto wao na kazi yao, tunaambiwa kwamba, katika mstari wa 22, Azillah pia alikuwa na mwana, Tubal-Kaini, ambaye alifua kila aina ya vifaa vya shaba na chuma.

Na lazima ujiulize kama zana hizi zilitumiwa na Lameki, na kumpa faida ya kiteknolojia, na hakuzitumia kwa mema, bali kwa mabaya. Na kwa hivyo tuna Tubal-Kaini hapa akiwa amempa Lameki silaha hizi. Na, bila shaka, haisemi hivyo.

Huo ni uwezekano tu, ni uvumi kutoka kwangu. Kwa hivyo Lameki anazungumza kwa njia ya kishairi kuhusu kumuua kwake kijana, tunaambiwa. Sasa, huu ni ushairi, na linapokuja suala la ushairi, utakuwa na aina hii ya ulinganifu katika sifa ukifanyika.

Kwa hivyo, mfano wa hili tangu mwanzo wa mstari wa 23, Adah na Azillah walinisikiliza, na kisha marudio, wake wa Lameki, wanaona kwamba Adah na Azillah wanabadilisha majina. Sikilizeni maneno yangu, pia yangekuwa marudio ya nisikilizeni, na hiyo ni kawaida ya ushairi. Nimeua, au inaweza kutafsiriwa katika siku zijazo, nitamuua mtu kwa kunijeruhi.

Kwa hivyo, jibu lake ni kuua, kufanya mauaji. Na kwa hivyo, je, ilikuwa halali? Jinsi Kaini anavyoelezea mauaji haya katika mstari wa 24 inaonyesha kwamba jibu lake si sawa na, haliwajibiki kwa, jeraha analopata. Kwa hivyo, unajua kanuni ya lex talionis, ambapo una sheria inayohusu jibu la haki, jibu sawa kwa uhalifu unaofanywa.

Katika hali hii, anazidi hilo kwa kulipiza kisasi, pengine kwa hasira na hasira yake kwa mtu ambaye angekuwa na sababu na motisha; ingeweza hata kuwa jeraha lisilokusudiwa. Katika sehemu ya mwisho ya mstari huo wa 23, inasema kijana. Sasa hivi ndivyo ushairi unavyofanya kazi.

Unachagua neno, kisha unachagua neno linalofanana. Sio lazima liwe sawa kabisa. Lakini, nadhani, ni jambo la kuzingatia kwamba mtu anayemuua, kwa kweli, ni kijana mdogo ambaye alikuwa chini ya Lameki mwenye nguvu zaidi.

Sasa, kuna marejeleo hapa kwa Kaini na sifa yake. Ikiwa Kaini atalipizwa kisasi mara saba, basi Lameki mara 77. Kwa hivyo, kuna majivuno kwa upande wa Lameki, maelezo ya kusikitisha sana kuhusu ukoo wa Wakaini.

Na sasa tunaweza kuona maendeleo ya ukali, uzito wa dhambi ambayo inavunwa sasa katika mauaji. Na kisha, hapo awali, tulizungumzia kuhusu ndoa ya wake wengi. Sasa, tukiwa na mstari wa 25, tunaingia katika aya fupi inavyoelezea jinsi Mungu anavyompa Hawa mbadala wa Habili aliyeuawa.

Na ndiyo maana alimpa jina. Ni mchezo wa neno la Kiebrania linalomaanisha kutoa, au katika Toleo Jipya la Kimataifa linasema, Mungu amenipa mtoto mwingine badala ya Habili tangu Kaini alipomuua. Na kisha tunaona kwamba Sethi anazaa.

Kwa hivyo, una wazo hili la baraka endelevu kwa upande wa Mungu kwa Wakaini. Na mwanzoni mwa sura anahusisha kuzaliwa kwa Kaini na Habili na Mungu na hapa tena na Sethi. Sasa hilo linaendana vizuri sana na mtazamo wa ulimwengu wa Waebrania walioelewa kwamba watoto walikuwa baraka kutoka kwa Mungu.

Ni sehemu ya kusudi la Mungu kwa wanadamu. Hilo ndilo ninalopaswa kutuonya tukumbuke: kwamba hii inazungumzia mpango na makusudi ya Mungu kwa wanadamu kwa ujumla. Sio kila wanandoa wanaweza kupata watoto, na kwa sababu hiyo, ni jambo linalojaribu sana na gumu kwa wanandoa wengi wanaotaka watoto.

Na hiyo haimaanishi kwamba ikiwa hiyo ni kesi yako au ya mwingine unayojua katika familia yako, hiyo haimaanishi kwamba wako chini ya laana au Mungu hatawabariki. Kwamba kuwa mseja, kwa kweli, tunaambiwa katika Agano Jipya, ni mtindo wa maisha ambao mtume Paulo alifikiria bora kwa jamii ndani ya kanisa kwa sababu mtu huyu ambaye hajaoa na, bila shaka, hajaoa ili kupata watoto anaweza kumtumikia Bwana kwa uhuru zaidi na kwa bidii. Wanandoa wanaweza kufanya vivyo hivyo, lakini daima kuna chaguzi hizo ambazo zina kibali cha Mungu, na hiyo itakuwa kuasili.

Tunapaswa kukumbuka kwamba hata Yesu Kristo Bwana wetu alikuwa mseja. Kwa hivyo baraka ya Mungu basi ni baraka inayohusiana na uhusiano wa mtu na Mungu kwanza kabisa, ambayo tumepewa kupitia Mungu mwenyewe katika Bwana Yesu Kristo. Na tayari nimetoa maoni yangu kuhusu mwisho wa sura na hiyo ni kushamiri kwa ibada na kujitolea.

Tazama inasema, liitieni jina la Yahweh, jina la agano la Bwana. Na linapokuja suala la kutafsiri lugha ya jina la Bwana, kuna kile kinachotambuliwa kama theolojia ya jina. Na maana yake ni kwamba theolojia inatuambia kwamba jina la lugha linaonyesha uwepo.

Na kwa hivyo hapa tuna wazo la kuita uwepo wa Bwana. Sasa, katika muktadha huu, nadhani inahusiana hasa na ibada. Hii ndiyo lugha inayotumika baadaye katika Mwanzo kwa ajili ya maombi na ibada.

Kwa hivyo, linapokuja suala la kutazama Mwanzo 4, tuna nasaba ya Kaini na Wakaini ambayo husababisha mauaji. Na kisha tunapata kuzaliwa au ripoti hii fupi ya Sethi ambayo husababisha ibada. Na kwa hivyo, tunaanza kuona tofauti kubwa kati ya wazao wa Kaini na kile tutakachogundua linapokuja suala la wazao wa Sethi.

Hilo linatuleta kwenye sura ya 5, ambapo tuna maandishi ya utangulizi yanayotambulisha sehemu inayofuata. Yanaanza katika sura ya 5, mstari wa 1, na utakuwa na nasaba inayoendelea hadi mstari wa 32. Kisha una aya mbili zinazofanya kazi pamoja, na hii inapatikana katika sura ya 6, mstari wa 1 hadi wa 8, mabadiliko hayo kutoka kwa nasaba na kurudi kwenye simulizi na kumwandaa msomaji kwa gharika.

Ukiona mstari wa 8 wa sura ya 6, lakini Nuhu alipata neema machoni pa Bwana. Na kisha, katika mstari wa 9, tuna utangulizi unaofuata, utangulizi unaomtambulisha Nuhu. Kwa hivyo tafsiri ni kwamba hii ni simulizi la Nuhu na kile kitakachompata kama mkombozi.

Kwa sababu ya ulinganifu kati ya sura ya 4 na 5, itakuwa msaada mkubwa kwetu linapokuja suala la kutafsiri wana wa Mungu ni akina nani. Ninaangalia sura ya 6, utambulisho wa wana wa Mungu katika mstari wa 2 na binti za wanadamu. Kwa hivyo, tunataka kukumbuka hili: tofauti kati ya hizo mbili.

Sasa, linapokuja suala la kile kinachojitokeza, kinachojitokeza katika sura ya 3 na 4 na kitaendelea kama mfano, tungependa kukumbuka kwamba kuna tukio la dhambi linalotishia kusudi la Mungu la baraka, mpango wake wa utajiri, ambao tulisema mara ya mwisho, ulitokana na tabia yake, Mungu ni upendo, kutokana na tabia yake ya kubariki, kutokana na tabia yake ya kupenda, kutokana na tabia yake ya kujitoa mwenyewe. Na kwa hivyo, kuna dhambi hii inayotishia yote hayo. Na kisha kuna adhabu au hukumu inayopunguza dhambi hiyo ya uasi, uovu huo na kwa hivyo matokeo yake.

Inaizuia, inaiwekea mipaka. Kisha, Mungu anaingilia kati ili kuokoa mabaki, sehemu inayohifadhi familia ya wanadamu. Kwa hivyo, muundo ni dhambi na hukumu na kisha neema.

Tunaona jambo lile lile likitokea linapokuja suala la nasaba katika sura ya 5 na mstari wa 32. Kwa hivyo, tunaweza kusema kwamba ujumbe wa kuweka pamoja maisha nje ya bustani ni kwamba dhambi ya bustani ilisababisha Kristo, au niseme, Kaini, katika nasaba yake, ambayo ingekuwa mauaji, na kwamba kuna mwendelezo katika upana na ukali wa upotovu wa dhambi unaoathiri uumbaji wote na kusababisha janga la gharika, hata hivyo, kama ilivyo katika matukio ya awali ya Adamu na Hawa na Kaini, Mungu anaingilia kati, Kaini na Habili, kwa Mungu kuingilia kati, kwa kuonyesha neema yake na kuhifadhi nasaba ambayo itapokea baraka.

Na sasa tunapaswa kuelewa kwamba Mungu ataelekeza nia yake ya kuokoa kupitia familia ya mtu atakayechukua nafasi ya Habili, kama alivyotambuliwa katika Waebrania sura ya 11, Habili, ambaye ni mwadilifu. Sethi na wazao wake wataonyeshwa kama ukoo wa haki ambao Mungu ataleta mkombozi, mkombozi wa gharika, yaani Nuhu. Kisha wazao wa Nuhu watajumuisha mwanawe Shemu, ambaye ni baba wa Ibrahimu, mkombozi wa makundi yote ya watu kupitia uundaji wa kundi jipya la watu, yaani, Ibrahimu, baba wa watu wa Kiebrania.

Kwa hivyo ndivyo Mungu alivyoahidi. Hilo ndilo Mungu analofanya. Kuna pambano kati ya uzao wa nyoka, Wakaini, na ukoo mwovu, ambalo husababisha mauaji. Kisha, kuna uzao wa mwanamke unaoonekana na kueleweka kama uzao wenye haki, unaofanya utii, ibada, na uaminifu kwa Bwana Mungu.

Kisha, tunaanza na nasaba ya sura ya 5. Tutakachoona hapa ni kwamba tuna ushahidi wa simulizi iliyoandikwa. Neno hili lililoandikwa kwa kweli ni kitabu cha maneno, simulizi ambalo lazima limeandikwa mapema na lilichukuliwa na mwandishi wa Mwanzo. Kichwa cha habari kinatukumbusha Mwanzo sura ya 1, Mungu alipoumba wanadamu, sura ya 1 mistari ya 26 hadi 28.

Na kisha katika simulizi la bustani, uumbaji wa Adamu na Hawa, Mungu alipowaumba wanadamu, aliumba wanadamu kwa mfano wa Mungu. Kwa hivyo huo

ni mwangwi dhahiri wa sura ya 1 , mstari wa 26. Aliwaumba mwanamume na mwanamke na akawabariki.

Sasa, bila shaka, huu ni mstari wa 27 wa sura ya 1, na unahusiana na uzazi utakaofuata. Na walipoumbwa, sasa huu ni mpya, aliwaita ubinadamu. Jina wakati huo, kama tulivyoona hapo awali, lilikuwa utambuzi kwa upande wa mtu anayetaja uwepo au hadhi.

Tunaweza kufikiria kama utambulisho wa mtu aliyepewa jina, au katika kisa cha Bwana, tukitambua uwepo wake na utambulisho wake kama Bwana Mungu. Sasa, linapokuja suala la muundo, tunachogundua ni kwamba muundo hufuata muundo wa kawaida. Kwa maneno mengine, muundo unaotabirika.

Na utagundua kwamba inatupa idadi ya miaka ya baba, na kisha kuzaliwa, na kisha idadi ya miaka baada ya kuzaliwa kwa mzao. Na kisha kuna kukumbuka wana na binti wengine, hilo ni jambo la kawaida. Na kisha hatimaye, na kisha akafa.

Unapofuatilia nasaba hii, utagundua kwamba kuna mengi ya kupatikana katika nasaba ambayo yanazungumzia jinsi tunavyopaswa kuelewa simulizi inayotuzunguka. Sasa, nasaba ingekuwa muhimu sana kwa wasomaji kwa sababu ya dhana nzima ya urithi na zawadi ya Mungu kwa taifa kwa ujumla na kisha kwa kila familia iliyoshiriki katika urithi. Wazo la mwana mzaliwa wa kwanza, wazo la kuendeleza baraka za Mungu kupitia familia, kwa ukoo, na kisha kwa jamii nzima.

Kuna hisia hiyo ya itikadi ya jamii na utambulisho wa jamii. Lakini kwanza, tunataka kutambua katika mstari wa tatu, Adamu alipoishi miaka 130, alikuwa na mwana kwa mfano wake na kwa mfano wake. Kwa hivyo, tunachogundua kutokana na hili ni kwamba wanadamu waliozaliwa na mababu zetu pia ni wapokeaji wa mfano katika mfano wa Mungu.

Kwa hivyo, hili linapitishwa kutoka kwa mzazi hadi kwa uzao, kutoka kwa mzazi hadi kwa uzao. Sasa, ikizingatiwa kwamba Adamu na Hawa ni wenye dhambi. Hata hivyo, hilo haliharibu taswira ya uzao wao. Wao pia, katika kisa hiki, Sethi, wameumbwa kwa mfano wa Mungu na wanapaswa kutambuliwa kuwa na thamani kama Adamu na Hawa, ambao waliumbwa kwa mfano wa Mungu, kama wenye thamani machoni pa Mungu, na wanapaswa kutendewa hivyo.

Kisha tunaona hilo, na kisha akafa. Katika kila hatua, na kisha akafa, hutuambia, hutukumbusha, tukishawishi, kwamba Mungu ameleta kifo dhidi ya uhai wa mwanadamu kama alivyotabiri na kuahidi katika Mwanzo 2, mstari wa 17. Kwa hivyo ingawa mwanamume na mwanamke bustanini walikula, tutagundua kwamba warithi wote wa mwanamume na mwanamke, Adamu na Hawa, wanazaliwa nje ya bustani.

Kwa hivyo, familia iliyo nje ya bustani imeambukizwa na dhambi ya Adamu na Hawa. Hii ndiyo sababu dhambi ya asili inahusika katika kuelezea hali mbaya ya wanaume na wanawake waliotengwa na Mungu, na ni muhimu kwa Mungu kuingilia kati na kuleta upatanisho. Tutakaporudi wakati ujao kwa kipindi cha sita, tutaangalia sura ya sita, mstari wa kwanza hadi wa nane.

Huyu ni Dkt. Kenneth Mathews katika mafundisho yake kuhusu kitabu cha Mwanzo. Hiki ni kipindi nambari tano, Maisha Nje ya Bustani, Kaini na Habili, Mwanzo 4:1-26.